

В.О. Стовбан

Університет Короля Данила, Україна

СТАН ТА ЗАДАЧІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ПРОСТОРОВОГО КОНФЛІКТУ

В статті розглянуто природу виникнення конфліктів, проведено аналіз конфліктів по різновидах: поняття соціальних конфліктів, політична складова конфлікту, як форма соціальної напруженості, правові конфлікти, конфлікти пов'язані з архітектурою і містобудуванням. Аналізування основних причин виникнення та врегулювання даних видів конфліктів. Визначено методи і законодавчо-правові акти по зменшенню або й уникненню просторових конфліктів в сфері архітектури і містобудування, міського простору життя і діяльності людини.

Ключові слова: *конфлікти, конфліктологічний підхід, просторові конфлікти, сторони конфлікту, соціальний конфлікт, суспільний конфлікт, правовий конфлікт, містобудівне планування, містобудівна діяльність, територіальна громада.*

Постановка проблеми

Для правильного розуміння й тлумачення конфліктів, їхньої природи, особливостей виникнення, функцій і наслідків важливе значення має класифікація основних типів конфліктів на основі виявлення подібності та відмінностей, надійних способів їх ідентифікації за спільністю істотних ознак і розбіжностей. Також, вибір методу впливу й управління відповідним конфліктом залежить від таких основних ознак: способу розв'язання; сфери прояву; спрямованості впливу; ступеня виразності; кількості учасників; порушених потреб тощо.

Мета статті полягає у дослідженні особливостей причин виникнення соціальних, правових і архітектурно-містобудівних конфліктів, аналіз носіїв конфліктологічних чинників та методів врегулювання даних типів конфліктів у соціальній сфері, правовій і містобудівній діяльності.

Аналіз досліджень і публікацій

Серед вітчизняних та зарубіжних науковців, які проводили дослідження та аналіз чинників виникнення і проблематики конфліктів, а також класифікації просторових конфліктів слід виділити А. Бойков, К. Боулдинг, В. Воднік, М. Габрель, Л. Герасіна Н. Гришина, Л. Ємельяненко, М. Косьмій, Козер Льюїс, М. Нагаєва, В. Петюха, М. Требін, та інших, основні праці яких та відповідне нормативно-правове законодавство і послужили науково-теоретичною та практичною основою написання даної статті.

Виклад основного матеріалу

В різних джерелах наукової літератури і публіцистиці поняття конфлікту трактується неоднозначно. Існує значна кількість різного роду тлумачень поняття терміну конфлікту. Найпоширеніший підхід визначення тлумачення конфлікту полягає через протиріччя, як загальне поняття і насамперед - через соціальне протиріччя. Протилежності та протиріччя перетворюються на конфлікт тоді, коли починають взаємодіяти сили, які є їх носіями. Таким чином, конфлікт - це прояв об'єктивних чи суб'єктивних протиріч, що виражається у протиставленні сторін.

Іншими словами, конфлікт - це процес, в якому два (або більше) індивіди чи групи активно шукають можливість завадити один одному досягти певної мети, запобігти задоволенню інтересів суперника або змінити його погляди та соціальні позиції. Термін «конфлікт», здається, може бути поширений на багато явищ, аж до боротьби з неживими предметами (у боротьбі за існування). Деякі розглядають, наприклад, «конфлікт суспільства з природою чи конфлікт людини із самим собою. У цих випадках слово «конфлікт» для подібних ситуацій не завжди підходить, оскільки воно неадекватне загальноприйнятому уявленню [1].

В сучасному світі все більше і більше проявляються загострення соціальних протиріч, що виражаються в соціальні конфлікти. У вітчизняній науковій літературі найповніше визначення соціального конфлікту надав Є.М. Бабосов:

«Конфлікт соціальний (від латів. conflictus - зіткнення) є граничний випадок загострення соціальних протиріч, що виражається в

різноманітних формах боротьби між індивідами та різними соціальними спільнотами, спрямованої на досягнення економічних, соціальних, політичних, духовних інтересів і цілей, нейтралізацію чи усунення дійсного або суперника і що дозволяє йому домогтися реалізації його інтересів» [2].

Але у соціальному конфлікті всі сторони представлені людьми, групами людей. Під соціальним конфліктом зазвичай розуміється той вид протистояння, у якому сторони прагнуть захопити територію чи ресурси, загрожують опозиційним індивідам чи групам, їх власності чи культурі в такий спосіб, що боротьба набуває форми атаки чи оборони. Соціальний конфлікт включає активність індивіда або груп, які ненавмисно блокують функціонування або завдають шкоди іншим людям (групам). У багатьох дослідників конфлікт асоціюється із масштабними, історичними змінами. Отже, для соціального конфлікту завжди потрібні щонайменше дві протидіючі сторони. Їхні вчинки зазвичай спрямовані на досягнення взаємовиключних інтересів, що веде до зіткнення сторін. Саме тому всім конфліктам властива сильна напруга, яка спонукає людей так чи інакше змінювати поведінку, пристосовуватись або «захищатися» від цієї ситуації.

Щоправда, це визначення, схоплюючи основну суть справи, не відбиває всіх рис конфлікту, зокрема його психологізму. Ця особливість простежується й у роботі Ю.Г. Запрудського «Соціальний конфлікт»:

«Соціальний конфлікт - це явний чи прихований стан протиборства об'єктивно розбіжних інтересів, цілей і тенденцій розвитку соціальних суб'єктів, пряме і опосередковане зіткнення соціальних сил на ґрунті протидії існуючому суспільному порядку, особлива форма історичного руху до нової соціальної єдності» [3]. Також слід не забувати про конфлікти так званого «нижчого рівня», до яких відносяться конфлікти побутові, сімейні, трудові, якими не слід ігнорувати. Конфлікти у спілкуванні породжують насильницьке міжособистісне протиборство або протиріччя, що є свідомим обмеженням моральної гідності та потреб партнера. Конфлікт має місце тоді, коли утискається гідність (в більшості випадків, насильно) хоча б одного із суб'єктів спілкування.

У разі конфлікт відрізняється від протиріччя, від боротьби протилежностей ступенем обмеження моральної гідності. Тут, як бачимо, підкреслюється насамперед особистісний, психологічний аспект.

Також можна згадати і про явища, близькі до конфлікту, такі як змагання, конкуренція. У принципі, у зазначених випадках має місце протистояння сторін. Однак воно, як правило, не є загостреним до ступеня ворожості, і навіть якщо ворожнеча виникає (наприклад, при конкуренції),

вона не супроводжується взаємними діями, що перешкоджають законній поведінці іншої сторони. Кожен діє «на своєму полі», прагнучи досягти успіху і тим уразити противника. Нерідко конкуренти використовують незаконні шляхи та методи. Але при цьому дії сторін загалом позитивні - вони прагнуть власного максимального успіху, і придушення противника для них не самоціль. Це, звісно, не виключає виникнення конфлікту і під час «мирних» дій. Таким чином, конфлікт та змагання не ідентичні, але змагання може перерости у конфлікт. Це стосується і конкуренції, в якій суперники можуть перейти до прямого тиску один на одного.

Пильний інтерес до соціальної і політичної напруженості конфлікту викликаний об'єктивною потребою, пов'язаною з діяльністю соціальних і політичних рухів, що критично ставляться до існуючих в суспільстві відносин, рішуче налаштованих на реформи і спрямованих на залучення якомога більшої кількості людей, соціальних груп в їх підтримку.

Про різні аспекти політичної напруженості, про форми соціального протистояння відображено у роботах В. Парето, Г. Моска, Ж. Сореля, Ф. Оппенгеймера, політичній складовій конфлікту особливу увагу приділяв А. Бенлі, що зберігають свою актуальність для сучасних концепцій конфлікту.

По-перше, це тверде переконання в тому, що конфлікт є нормальним соціальним явищем. Природі самої людини і суспільства притаманні біологічні, психологічні, соціальні та інші фактори, які неминуче породжують численні різноманітні конфліктні ситуації.

По-друге, конфлікти, що знаходяться під контролем, виконують ряд позитивних функцій в процесі суспільного розвитку. Вони забезпечують загальний поступальний рух суспільного життя, сприяють збереженню єдності соціальних утворень, утвердження загальнозначущих норм і соціальних цінностей.

По-третє, усвідомлюється зв'язок і залежність між конфліктним станом суспільного розвитку і типом соціальної структури, що породжує даний стан, тобто визначаються стан та структура конфлікту.

По-четверте, відстоюється теза, що протилежність між правлячим меншістю і керованою більшістю є неминучим і вічним явищем, що викликає всілякі тертя, колізії, протиріччя.

По-п'яте, усвідомлюються зв'язки і залежності між змінами економічної, соціальної, політичної, духовної сторін життя суспільства і конфліктними ситуаціями, що виникли в результаті цих змін, тобто визначається стан функціонального конфлікту.

По-шосте, в процесі суспільного розвитку визначається стан динамічної рівноваги, коли не співпадаючі інтереси різних соціальних груп взаємно врівноважуються за допомогою, виникають і дозволяються конфлікти [4].

Своє бачення конфліктів подає Р. Дарендорф, який вважає конфлікт перманентним станом соціального організму і не наявність, а відсутність конфліктів є чимось дивним і ненормальним для суспільства. Для нього в кожному суспільстві завжди присутні дезінтеграція і конфлікт. "Все суспільне життя є конфліктом, оскільки воно мінливе. В людських суспільствах немає сталості, оскільки немає в них нічого стійкого. Тому саме в конфлікті знаходиться творче ядро будь-яких співтовариств і можливість свободи, а також виклик раціональному оволодіння і контролю над соціальними проблемами". Він також висуває структурну гіпотезу про те, що тепер поле конфлікту збігається з проблемою права кожного громадянина на доступ до благ та спробами відмовитися від цього права. Після того, як вичерпано причини «вертикального» суперництва, ліквідовано ресурси класової боротьби, виникає нова схема конфлікту навколо самого статусу громадянина, яка з передумови та рушійної сили «старого» класового конфлікту (за право на володіння матеріальними та духовними благами) стає «новим» інструмент політичної боротьби і атаки. Змінюється співвідношення між рівним правом на володіння благами та нерівним доступом до них [5].

Динаміка соціальних конфліктів в сучасному світі породжує конфлікти, які виникають в гонитві обігнати інших або не опинитися по заду, не бути відкинутим на периферію де немає сфер впливу. Не випадково, що "майже" насильницькі (а іноді і справді насильницькі) конфлікти відбуваються між тими, хто "включений" в цю гонку, і тими, хто "виключений". В основі багатьох соціологів основним завданням соціології полягає у з'ясуванні причин конфліктного стану суспільства і в пошуку шляхів попередження чи подолання конфліктних кризових ситуацій в суспільному розвитку.

Окремим видом соціального конфлікту є правовим конфлікт, що відтворює всі його головні ознаки, але з особливостями притаманними у правовій сфері. Правовим є будь-який конфлікт, в якому суперечка так чи інакше пов'язана з правовими відносинами сторін (їх юридично значущими діями або станом), і він завжди спричиняє юридичні наслідки. Правовий компонент може виникати, як у ході конфлікту, так і на завершальному етапі, коли суперечка вирішується в юридичний спосіб. Виходячи з цього, правовий конфлікт можна визначити як протиборство

суб'єктів права з протилежним розумінням і діями відносно принципів і норм права з метою зміни свого статусу та юридичного стану. Серед всіх правових конфліктів головним виступає конфлікт юридичний, який можна уявити, як протиріччя суб'єктів права з приводу застосування, порушення або тлумачення правових норм. Це може бути проблема влади та її правове оформлення; проблема володіння чи розподілу тих чи інших цінностей; проблеми пріоритетності або домінування; навіть проблеми психологічної людської сумісності, що мають юридичні аспекти і наслідки. За галузями права конфлікти виникають у зв'язку з питаннями цивільного, трудового, фінансового, екологічного, господарського, сімейного, житлового права; досить складними є державно-правові або політико-правові конфлікти, що підпадають під дію норм державного, конституційного чи адміністративного права; особливо небезпечними залишаються конфлікти, що підпадають під дію кримінального, кримінально-процесуального та виправно-трудоного законодавства; зрештою, особливу групу становлять міжнародні та міжнаціональні конфлікти, які повинні врегульовуватися нормами міжнародного, міжнародного приватного, міжнародного гуманітарного права, угодами і договорами держав та внутрішнім конституційним законодавством. За системою державних правозастосовних або правоохоронних органів та установ виокремлюють судовий конфлікт, конфлікт з приводу діяльності прокуратури, міліції, податкової адміністрації, митниці тощо.

Правовий конфлікт також використовується щодо відносин, які виникають між фізичними особами та призводять до порушень, за які настає адміністративна або кримінальна відповідальність, породжені гострими розбіжностями, зіткненням інтересів, що виникають на побутовому підґрунті, результатом яких є адміністративне або кримінальне порушення. Для розвитку права наявність конфліктів може відігравати позитивну роль, оскільки є каталізатором нових правових норм: «законодавче утвердження нових правових норм має місце, скоріше, в тих галузях, де на їх необхідність вказує наявність конфлікту». Всебічне і ґрунтовне дослідження правових конфліктів і спорів має неабиякі перспективи подальшого наукового пошуку, оскільки предмет такого дослідження тісно пов'язаний із вивченням природи конфліктів і спорів, шляхами їх юрисдикційного та поза юрисдикційного вирішення та засобами і методами їх попередження, що має не тільки теоретичне, а й практичне значення. Правовий конфлікт може бути вирішений у поза юрисдикційний спосіб (шляхом переговорів), якщо його не було врегульовано у такий спосіб, то він

переходить у фазу правового спору та вирішується юрисдикційними органами (комісія з трудових спорів, суд тощо) [7].

Виклики на соціальні, політичні та економічні зміни суспільства постійно шукає в практичному вираженні теорія містобудування та архітектури і територіального планування. Розвиток новітніх технологій, поява нових видів транспорту, а також збільшення транспортних засобів, як таких, збільшення кількості населення в містах, стрімкі темпи урбанізації, погіршення екології змушує признати, що містобудування все більше програє в цьому змаганні. Міста в проектній перспективній стратегії мають забезпечувати потенціал майбутнього, прозорість і демократичність політичної системи, демократизація суспільного життя, зростання соціальної свідомості і відповідальності обумовлені необхідністю кардинальних змін в ефективному використанні елементів містобудівної діяльності, історії і архітектури міст і в цілому України. Необхідно переглянути і оцінити сформовані концепції, функціональні поняття, стиль, мислення і культуру в містобудуванні. Сучасна теорія містобудівного планування базується на установленні ряду перспективних моделей планування. Одним з таких моделей є розвиток моделі планування «знизу-вверх». Головним аргументом моделі є твердження, що ніхто краще не знає проблеми міста чи любого містобудівного об'єкту ніж ті хто є безпосереднім користувачем його, в даному випадку громадяни які проживають на даній території або суспільство в цілому. Саме тому населення має приймати активну участь на всіх стадіях містобудівної діяльності та територіального планування. Такий підхід заснований на ідеї децентралізації, які взяли на озброєння деякі спеціалісти, вони трактують необхідність нового підходу, усвідомленого прояву нових форм подачі містобудівної інформації. Часто для подачі інформації використовуються схематичні зображення, кольорові картини, що є занадто складними для пересічного громадянина, вони не відображають повністю картину проблематики, як правило, максимум сьогодишнє розуміння всіх проблем, що дуже складно сприймається людьми. Все це можна об'єднати одним поняттям «культура містобудування». Сучасна система інформаційного забезпечення та обробка даних для використання в містобудуванні мала б надати новий якісний поштовх розвитку містобудування, проте це залишається тільки теорією. Така ситуація робить серйозний виклик для архітекторів вимагаючи поєднання теорії і практики, індуктивного і дедуктивного методів в вирішенні задач просторового розвитку. І в даній ситуації саме модель «знизу-вверх» дає можливість отримати та

опрацювати інформацію надану користувачем та подати її в зрозумілій формі для практичного впровадження в реальному проектуванні. В останній час містобудівна діяльність взяла на озброєння ще один не зовсім обґрунтований шлях. Переймати досвід розвинутих країн як парадигму для покращення містобудівних процесів в Україні. Адаптація моделей розвитку та планування на стадії теорії і практики зіштовхується з кризою культури управління реалізації рішень. Постійний пошук нових шляхів покращення містобудівних процесів наштовхується на потребу реальної оцінки стану містобудівних структур і особливо це стосується різночасових аспектів. Через недосконалість в теорії містобудування до сьогодишнього часу зберігається напруга між нормативними та описовими підходами, які часто підміняються в застосуванні у процесі аргументації прийняття рішення. Описовий підхід більшості варіантів випереджує часто застарілу нормативну базу, що призводить до втрати структурної єдності містобудівних концепцій та руйнує цілісність і сталий розвиток систем. Однією з причин переваг описового принципу над нормативним є розширення кола учасників містобудівної діяльності. Поява ринкових механізмів, приватних структур, занепад суспільних, боротьба за інвестиції між суспільним, приватним та іноземним сектором в містобудуванні носить руйнівний характер. Залучення інвестицій до містобудівної діяльності має враховувати та оцінювати всі потенціальні ризики та загрози, наскільки короткострокові програми можуть бути оцінені відносно важливих містобудівних проектних концепцій розвитку міста чи громади [17].

Нова доктрина містобудівного планування, як показали проведені дослідження має бути інноваційною і направлена на формування середовища територіальних громад, яке має забезпечувати повноцінні умови для соціально-економічного та культурного розвитку людини. Замовлення на планувальні процеси вже значно менше диктується державою, а в більшій мірі зацікавлене в вирішенні завдань, які висувають окремі корпорації, громадянське суспільство. Тому одне з головних завдань містобудування сформував програму погодження між всіма зацікавленими сторонами: людина – громада – район – область – держава. З іншого боку стратегію розвитку має формувати соціальне замовлення територіальної громади, а не нав'язана система дій законів, постанов, тому що: - соціальне замовлення відображає те, що необхідно для територіальної громади, як системи розселення цілісної та самодостатньої; - соціальне замовлення є акумуляція суспільних інтересів і кожен член має

рівні права і можливості на користування результатами замовлення які представлені стратегією містобудівного характеру; - соціальне замовлення передбачає рівноцінність прав всіх індивідуумів і виключає любі конкурентні фактори, які призводять до ринкових стосунків. Держава більше не вважається єдиним власником банку знань про «суспільний інтерес», який формується на рівні локальних систем розселення. Теоретико-методологічна модель містобудівного розвитку формуються під впливом великої кількості суспільних процесів, інтенсивним розвитком інформаційних технологій, що впливають на суспільні фактори територіальних громад. Системний зв'язок внутрішніх і зовнішніх факторів підкреслює важливість індивідуальності громад, коли при розгляді питань містобудівного планування уже недостатньо норм і принципів законів. На сьогодні сталий розвиток в сфері містобудування є поки що політичним гаслом, яким керуються в територіальному плануванні розвитку регіонів і окремих міст. Конфліктність в розвитку виникає при посиленні різниці в рівні матеріальних статків суб'єктів локальних систем та потенціальності можливостей їх розвитку. Для попередження конфліктних проблем в сфері містобудівної діяльності формування групових систем потрібно розвивати механізми координації містобудівних процесів шляхом консультацій, роз'яснень програм суспільству, брати до уваги пропозиції, які аналізувати та обговорювати і тоді брати до уваги. Також потрібно розробляти систему попередження конфліктів, відслідковування вибухових ситуацій особливо при вирішенні земельних питань. Потрібно також відслідковувати слабкі міста практики прийняття містобудівних рішень на всіх стадіях формування, розвитку та діяльності групових систем. Розвиток без руйнування є стимулом зниження конфліктних ситуацій. Суспільна думка має бути ресурсом розвитку містобудівної стратегії розвитку групової системи локального рівня. Основним в попередженні конфліктних явищ є вміння уникати кризи обмеженості та адекватно розділяти права кожного суб'єкта системи і демократизації суспільного ладу. Необхідність удосконалення системи містобудівного планування та розвивати механізми управління конфліктними процесами. Необхідність розпізнавати та вирішувати містобудівні конфлікти, а також передбачати їх наслідки. Проблемні ситуації вимагають специфічних містобудівних рішень, які виникають в різних сферах викликаючи конфліктну напругу через несумісні дії систем, непогодженість пріоритетів, нереалізованість запитів, незадоволення потреб, нерозкритих можливостей, несумісності

цінностей, втрачених надій, просторових дисгармоній. Частина конфліктних ситуацій є неусвідомленими через бюрократизм в системі управління всіх рівнів. Відсутність механізмів управління та передбачення конфліктних процесів негативно відображається на характері формування самих систем так і на якості загального середовища. Вимога часу і складність цього явища, а також відсутність ефективного механізму впливу на процеси і урегулювання просторових конфліктів, де все таки просторовий аспект розглядається не достатньо роблять тему даної статті актуальною.

Висновок та перспективи подальших досліджень

На підставі проведеного аналізу особливостей проблематики конфліктів соціальних, правових, конфліктів у сфері містобудування та архітектури можна зробити наступні висновки:

1. Під соціальним конфліктом, як правило, розуміється зіткнення протилежних інтересів, цілей, позицій, цінностей або поглядів суб'єктів соціальної взаємодії (індивідів, соціальних груп, класів). Соціальний конфлікт розглядається, як невід'ємне явище суспільного життя, що є не від'ємною складовою розвитку суспільства, який призводить до соціальних змін, якими необхідно вміти управляти. Теоретичне визнання того факту, що конфлікт є об'єктивно притаманним явищем для суспільства, необхідною і закономірною ознакою суспільного життя, вимагає чіткого вивчення причин виникнення конфлікту та, найголовніше, перейти до створення теорії і "техніки" розв'язання конфліктів усіх типів.

2. Правовий конфлікт визначається, як протиріччя суб'єктів права з протилежним розумінням і діями відносно принципів і норм права з метою зміни свого статусу та юридичного стану. Серед всіх правових конфліктів головним виступає конфлікт юридичний, який можна уявити, як протиріччя суб'єктів права з приводу застосування, порушення або тлумачення правових норм. Врегулювання конфлікту сприяє розуміння кожною стороною конфлікту визнання наявності конфліктної ситуації, а за опонентом — право на існування, Регулювання конфлікту неможливе, якщо одна зі сторін заявляє, що протилежна сторона не має право на існування або що її позиція позбавлена будь-яких підстав. Сторони конфлікту повинні дотримуватись певних правил, що дають змогу зберегти або підтримувати їхні відносини. Ці правила повинні забезпечувати рівні можливості для кожної зі сторін конфлікту, певний баланс у їхніх взаємовідносинах.

3. Всі спірні питання пов'язані з просторовими конфліктами в сфері архітектури і містобудування

повинні вирішуватись до початку активних дій зі сторони інвесторів-забудівників. Потрібно проводити залучення громадян до міського планування, обговорення містобудівної документації, проводити розміщення інформації в публічному просторі, використовуючи всі доступні, зрозумілі і найдієвіше канали інформування, серед яких можуть бути офіційні сайти органів влади, засоби масової інформації (преса, телебачення, радіо, інтернет), соціальні мережі, СМС-розсилка, поштова розсилка, розсилка електронною поштою, розміщення оголошень у громадських місцях, публічні виставки, громадські слухання, а також відповіді на запити на інформацію.

4. Залучення громад до всіх етапів розробки, а саме: підготовчий етап, формування технічного завдання, розробка проекту, узгодження та затвердження проекту містобудівної документації суттєво дозволять зменшити або й уникнути конфліктних ситуацій у міському просторі життя та діяльності людини та громади і сприяє попередженню або й відсутності конфліктної ситуації як такої.

Література

1. *Природа конфлікту, Поняття конфлікту в науковій літературі - Політична соціологія - Підручники для студентів онлайн (stud.com.ua) Режим доступу : \WWW/ URL: https://stud.com.ua/61067/sotsiologiya/priroda_konfliktu (дата звернення: 7.11.2022).*
2. *Конфліктологія. Є.М. Бабосов, 2000. – 464 с. Режим доступу : \WWW/ URL: <https://www.livelib.ru/book/1001278374-konfliktologiya-em-babosov> (дата звернення: 8.11.2022).*
3. *Конфліктологія : навч. посіб. / Л. М. Герасіна, М. П. Требін, В. Д. Воднік та ін. – X. : Право, 2012. – 128 с.*
4. *Політичний конфлікт, Сучасні концепції конфлікту. Режим доступу : \WWW/ URL: https://stud.com.ua/61066/sotsiologiya/politichniy_konflikt (дата звернення : 8.11.2022).*
5. *Р.Дарендорф про роль конфлікту в житті суспільства. Режим доступу : \WWW/ URL: <http://studies.in.ua> > 2952-r-darendorf-pro-rol-konfliktu. (дата звернення: 11.11.2022).*
6. *Р. Дарендорф «Соціальний конфлікт в сучасності». Режим доступу : \WWW/ URL: <https://stud.com.ua> > sotsiologiya > politichniy_konflik. (дата звернення: 11.11.2022).*
7. *Правовий конфлікт: поняття, ознаки, природа та різновиди. Режим доступу : \WWW/ URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua> > cgiirbis_64 > var... (дата звернення 11.11.2022).*
8. *Юридическая конфликтология / А.Д. Бойков, Н.Н. Варламова, А.В. Дмитриев; отв. ред.: В.Н. Кудряцев; Российская академия наук: центр конфликтологических исследований. – М, 1995. – 316 с.*
9. *Конфліктологія. Ємельяненко Л. М., Петюх В. М., Торгова Л.В., Гриненко А.М. Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2003. -315 с.*
10. *Стратегії сталого розвитку: навч. посіб. / В.В. Добровольський, Є.М. Безсонов, Г.В. Непейна, Д.О.*

Крисінська, Н.А. Сербулова. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 160 с.

11. *Просторове планування для економічного зростання: аналіз практики та законодавства /А. Ткачук, О. Врублевський. – К., 2009. – 120 с.*

12. *Управление развитием градостроительных систем / Н. М. Демин. – К.: Будівельник, 1991. – 185 с.*

13. *Стратегії сталого розвитку: навч. посіб. / В.В. Добровольський, Є.М. Безсонов, Г.В. Непейна, Д.О. Крисінська, Н.А. Сербулова. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 160 с.*

14. *Синдром NIMBY у просторі Львова. Постановка питання / М. М. Габрель // Містобудування та територіальне планування. - 2012. - Вип. 44. - С. 83-89. Режим доступу : \WWW/ URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua> > irbis_nbuv > cgiirbis_64*

15. *Містобудування та територіальне планування: Наук.-техн. збірник Відпов. ред. М.М. Осетрин. – К., КНУБА, 2009. – Вип. 32. – 517 с.*

16. *Просторова організація містобудівних систем / М. Габрель / Інститут регіональних досліджень НАН України.—К.; Видавничий дім А.С.С, 2004 – 400с.*

17. *«Право на місто» Як громада має брати участь у плануванні міста. Режим доступу : \WWW/ URL: <https://cedos.org.ua> > researches > pravo-na-misto-ia-k-hro.*

References

1. The nature of conflict, The concept of conflict in scientific literature - Political sociology - Textbooks for students online (stud.com.ua) URL: https://stud.com.ua/61067/sotsiologiya/priroda_konfliktu (access date: 7.11.2022).
2. Conflictology. E.M. (2000). Babosov. – 464с URL: <https://www.livelib.ru/book/1001278374-konfliktologiya-em-babosov> (access date: 11/8/2022).
3. Conflictology (2012). Education. manual / L. M. Gerasina, M. P. Trebin, V. D. Vodnik and others. – Kh.: Pravo. – 128 p.
4. Political conflict, Modern concepts of conflict URL: https://stud.com.ua/61066/sotsiologiya/politichniy_konflikt (access date: 11/8/2022).
5. R. Darendorf on the role of conflict in the life of society URL: <http://studies.in.ua> > 2952-r-darendorf-pro-rol-konfliktu. (date of application: 11.11.2022).
6. R. Dahrendorf "Social conflict in modern times" URL: <https://stud.com.ua> > sotsiologiya > politichniy_konflik. (date of application: 11.11.2022).
7. Legal conflict: concepts, signs, nature and varieties. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua> > cgiirbis_64 > var (access date 11.11.2022).
8. Legal conflictology / A.D. Boykov, N.N. Varlamova, A.V. Dmitriev; open ed.: V.N. Kudryavtsev; Russian Academy of Sciences: Center for Conflict Studies. Moscow, 1995. 316 p. P. 177
9. Conflictology. (2003). Yemelianenko L.M., Petyukh V.M., Torgova L.V., Grinenko A.M. Education manual - K.: KNEU, – 315 p.
10. Sustainable development strategies: education. manual (2021). V.V. Dobrovolskyi, E.M. Bezsonov, G.V. Nepeina, D.O. Krysinska, N.A. Serbulova. - Mykolaiv: Publishing house of the ChNU named after Petra Mohyly, - 160 p.
11. Spatial planning for economic growth: analysis of practice and legislation (2009). A. Tkachuk, O. Vrublevskyi. - K., - 120 p.
12. Management of urban development systems (1991). N. M. Demin. - K.: Budivelnyk. - 185 p.
13. Sustainable development strategies: education. manual (2021). V.V. Dobrovolskyi, E.M. Bezsonov, G.V. Nepeina, D.O. Krysinska, N.A. Serbulova. - Mykolaiv: Publishing house of the ChNU named after Petra Mohyly., - 160 p.

14. NIMBY syndrome in the Lviv area. (2012). Posing the question / M. M. Gabrel // Urban planning and territorial planning. - Issue 44. - pp. 83-89. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua> › irbis_nbuv › cgiirbis_64
15. Urban planning and territorial planning: Scientific and technical. (2009). Collection Answer. ed. M.M. Sturgeon – K., KNUBA. – Issue 32. – 517 p.
16. Spatial organization of urban planning systems. (2004). M. Gabrel / Institute of Regional Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine.– K.; A.S.S Publishing House, – 400 p.
17. "The right to the city" How the community should participate in city planning. URL: <https://cedos.org.ua> › researches › pravo-na-misto-iak-hro.

Рецензент: доктор архітектури, доцент, М.М. Косьмій, Заклад вищої освіти «Університет Короля Данила», Україна.

Автор: СТОВБАН Василь Олексійович
аспірант кафедри архітектури та будівництва
Університет Короля Данила
E-mail - vstb@ukr.net
ID ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6248-6278>

STATE AND OBJECTIVES OF THE RESEARCH OF SPATIAL CONFLICT PROBLEMS

V. Stovban

King Danylo University, Ukraine

The article examines the nature of the occurrence of conflicts, analyzes the types of conflicts, analyzes the main causes of the occurrence and resolution of types of conflicts. The methods and legislative acts for the settlement of spatial conflicts are defined.

Social conflict, as a rule, means a clash of opposing interests, goals, positions, values or views of subjects of social interaction (individuals, social groups, classes). Social conflict is considered as an integral phenomenon of social life, which is an integral part of the development of society, which leads to social changes that must be managed. Theoretical recognition of the fact that conflict is an objectively inherent phenomenon for society, a necessary and natural feature of social life, requires a clear study of the causes of conflict and, most importantly, to proceed to the creation of a theory and "technique" for resolving conflicts of all types.

Legal conflict is defined as the struggle of legal subjects with opposite understanding and actions regarding the principles and norms of law in order to change their status and legal status. Among all legal conflicts, the main one is the legal conflict, which can be imagined as a contradiction between legal entities regarding the application, violation or interpretation of legal norms. Conflict resolution facilitates the understanding by each party to the conflict of the recognition of the existence of a conflict situation, and according to the opponent, the right to exist. Conflict resolution is impossible if one of the parties declares that the opposite party does not have the right to exist or that its position is devoid of any grounds. The parties to the conflict must adhere to certain rules that make it possible to preserve or maintain their relationship. These rules should ensure equal opportunities for each of the parties to the conflict, a certain balance in their relationship.

All controversial issues related to spatial conflicts in the field of architecture and urban planning must be resolved before the start of active actions on the part of investor-builders. It is necessary to involve citizens in urban planning, to discuss urban planning documentation, to place information in the public space, using all available, understandable and most effective information channels, which may include official websites of authorities, mass media (press, television, radio, Internet) , social media, texting, mailing, emailing, posting ads in public places, public exhibitions, public hearings, and responding to requests for information.

Involvement of communities in all stages of development, namely: the preparatory stage, the formation of technical tasks, project development, coordination and approval of the urban planning documentation project will significantly reduce or even avoid conflict situations in the urban space of human and community life and activity, and contributes to the prevention or absence of conflict the situation as such.

Keywords: conflicts, conflict approach, spatial conflicts, parties to the conflict, social conflict, legal conflict, urban planning, urban planning activity, local community.